

VAI TRÒ CỦA CÁC "THINK TANK" TRONG HOẠCH ĐỊNH CHÍNH SÁCH TẠI PHÁP

Phạm Văn Dũng*

Tóm tắt: Xuất hiện tại Pháp từ những năm 1960 nhưng các tổ chức nghiên cứu về chính sách ("think tank") của Pháp chỉ đạt được những thay đổi và phát triển to lớn trong thời gian gần đây số lượng, quy mô, phạm vi, chiến lược, phương thức và tính chất hoạt động. Do những hạn chế về công cụ tài chính và thể chế, vai trò của think tank vẫn còn bị giới hạn trong quá trình hoạch định chính sách của Chính phủ Pháp. Mặc dù vậy, các think tank vẫn tạo được ảnh hưởng lớn đến nền chính trị Pháp, đặc biệt trong các chương trình tranh cử Tổng thống Pháp trong thời gian gần đây.

Từ khóa: Think tank, nghiên cứu chính sách, hoạch định chính sách

Abstract: The French policy research organizations ("think tank") have been present in France since 1960s; however, they have only achieved great changes and developments in recent years in quantity, scale, scope, strategy, mode and nature of operation. Due to restrictions of financial and institutional instruments, the role of think tank is still limited in policy making process of French government. In spite of this, think tanks have also created a great influence on French politics, especially in recent French presidential campaign.

Key words: think tank, policy research, policy making

Pháp là một trong những quốc gia có truyền thống lâu đời đối với hoạt động của các think tank trong hầu hết các lĩnh vực từ văn hóa, kinh tế, xã hội đến chính trị. Các think tank đã chứng tỏ vai trò và ảnh hưởng lớn trong xã hội Pháp, đặc biệt là quy trình xây dựng và ban hành các chính sách của Chính phủ thông qua các mô hình và phương thức hoạt động từ đơn giản đến đa dạng và

phức tạp. Các tổ chức này chủ yếu tập trung vào các vấn đề có tính chất quan trọng và chiến lược nhằm định hướng dư luận và các chính sách liên quan theo một mục tiêu định sẵn. Mục đích chính là nhằm phục vụ lợi ích của một số nhóm hay đối tượng nhất định trong xã hội như các chính trị gia, các tập đoàn kinh tế lớn, các đảng phái chính trị hoặc Chính phủ. Tại Pháp, các think tank được sử dụng thường xuyên như một công cụ chính đặc lực của các đảng phái và các chính trị gia nhằm đạt được quyền lực chính trị và hoạch định chính sách.

---

* Ths, Bộ Công an
Nhận bài ngày: 17/1/2019
Phản biện xong 20/2/2019
Chấp nhận đăng 5/3/2019

Bài viết nhằm đưa ra những nhận định, đánh giá về vai trò của các think tank đối với nền chính trị Pháp, đặc biệt là tác động của các tổ chức này tới quá trình hoạch định chính sách của Chính phủ Pháp.

1. Khái quát về think tank

Think tank là một khái niệm có thể được hiểu trên phạm trù rộng và mỗi lĩnh vực hoạt động lại có những cách định nghĩa khác nhau. Tuy nhiên, về tổng quan think tank (hay còn được biết đến với cái tên *think factory* hoặc *policy institute* trong tiếng Anh, và *laboratoire d'idées* trong tiếng Pháp) có thể được hiểu là một nhóm các chuyên gia có kinh nghiệm hoặc hiểu biết đặc biệt trong một lĩnh vực cụ thể do chính phủ thành lập để đưa ra các ý tưởng và tư vấn về một vấn đề nào đó¹. Phần lớn các think tank là những tổ chức tư nhân độc lập phi lợi nhuận, số khác được thành lập hoặc tài trợ bởi các chính phủ, các nhóm lợi ích hoặc các tập đoàn và có nguồn thu tài chính từ hoạt động cố vấn hay nghiên cứu liên quan đến các công trình của họ².

Như vậy, có thể thấy khách hàng mà think tank hướng tới có thể là chính phủ của một quốc gia hoặc doanh nghiệp và nguồn

thu tài chính phần lớn có được từ việc bán các công trình nghiên cứu. Ngoài ra, một số think tank có thể nhận được nguồn cung cấp tài chính chủ yếu đến từ chính phủ của các quốc gia. Trên thực tế, rất ít think tank có đủ khả năng thực hiện được tất cả những yêu cầu nghiên cứu bởi những hạn chế về khả năng tài chính, năng lực và kinh nghiệm. Do đó, cách tốt nhất để đạt được hiệu quả là các think tank tìm kiếm và tập hợp các bên liên quan, các nhà nghiên cứu, các nhóm lợi ích hoặc các think tank khác có khả năng để cùng phối hợp xây dựng ý tưởng và tìm ra phương án tối ưu nhất³.

Các think tank được xem như cầu nối giữa nghiên cứu chuyên sâu mang tính khoa học và chính trị, gắn liền giới khoa học với giới cầm quyền, trong đó tập trung vào việc nghiên cứu, phân tích và đánh giá các vấn đề mang tính chiến lược hiện tại. Think tank đóng vai trò và ảnh hưởng lớn đến dư luận xã hội, đặc biệt là quá trình hoạch định các chính sách quốc gia. Không phải ngẫu nhiên mà nhiều nước tập trung đầu tư và phát triển các think tank ngay cả khi chiến tranh đã kết thúc nhằm đưa ra được các chính sách đúng đắn để giải quyết những vấn đề nóng trong nước và trên thế giới. Do đó, think tank là công cụ không thể thiếu trong việc thực hiện, áp dụng chính sách của mỗi quốc gia.

¹ Financial Time, *Definition of think-tank*, http://lexicon.ft.com/Term?term=think_tank

² Frank Fischer, Gerald J. Miller, & Mara S. Sidney, *Handbook of Public Policy Analysis: Theory, Methods, and Politics*, CRC Press, [http://www.untagsm.d.ac.id/files/Perpustakaan_Digital_2/PUBLIC%20POLICY%20\(Public%20Administration%20and%20public%20policy%20125\)%20Handbook%20of%20P](http://www.untagsm.d.ac.id/files/Perpustakaan_Digital_2/PUBLIC%20POLICY%20(Public%20Administration%20and%20public%20policy%20125)%20Handbook%20of%20P)

³ Andrew Selee, *Can Think Tanks Influence Public Opinion and Improve Policy?*, Chủ tịch Viện nghiên cứu chính sách Migration (MPI - Mỹ), <http://www.worldfinancialreview.com/?p=696>

Hiện tại, trên thế giới có khoảng 7.800 think tank, trong đó, Mỹ là quốc gia dẫn đầu với hơn 1.800 think tank, chiếm một phần tư trên thế giới, đứng ngay sau là Trung Quốc (512), Anh (444), Ấn Độ (293), Đức (225) và Pháp đứng ở vị trí thứ 6 với 197 think tank⁴.

2. Sự hình thành và phát triển của think tank Pháp

Tại Pháp, các think tank xuất hiện rất sớm, ngay từ những năm 1960, như Club Jean Moulin. Tuy nhiên những think tank chuyên nghiệp độc lập với cấu trúc nhà nước chỉ xuất hiện trong giai đoạn gần đây, kể từ khi Viện Quan hệ Quốc tế Pháp (Institut français des relations internationales - IFRI), một trong những think tank tư nhân đầu tiên được thành lập năm 1979⁵. Từ năm 2010 đến 2013, dưới tác động của Club Jade và Fondapol, diễn đàn think tank đã tập hợp 15 think tank bao gồm: EuropaNova, Fondation Copernic, Fondation Jean Jaures, Fondation Res Publica, Viện Nghiên cứu Montaigne, Terra Nova, Fondation iFRAP... Đến cuối năm 2011, khi các cuộc tranh luận về vai trò

của nền công nghiệp Pháp diễn ra, l'industrie de l'Industrie - một think tank trong lĩnh vực công nghiệp đã được thành lập với hội đồng điều hành bao gồm các đại diện giới chủ và công đoàn⁶.

Chính phủ Pháp từ lâu đã duy trì mối quan hệ hợp tác chặt chẽ với các chuyên gia think tank thông qua việc hình thành Trung tâm Nghiên cứu Khoa học quốc gia (CNRS) và các trung tâm nghiên cứu khoa học chính trị lớn khác. Tuy nhiên, hạn chế lớn nhất của các think tank Pháp là vấn đề tài chính. Trong khi Anh và Đức xem nguồn thu tài chính cho hoạt động của các think tank đến từ khu vực tư nhân là yếu tố quan trọng giúp thúc đẩy tính độc lập thì Pháp xem đó là yếu tố gây bất ổn và vẫn còn nặng về tính "bao cấp" của nhà nước cho hoạt động của các think tank này. Ngoài ra, hoạt động tài chính tư nhân của các think tank Pháp bị nghi ngờ có mối liên hệ với các nhóm lợi ích, nhóm vận động hành lang, giới tinh hoa hay một số nhóm kinh tế và công nghiệp⁷. Bất chấp những quan điểm tiêu cực có phần định kiến này, Chính phủ Pháp không từ bỏ sự liên kết với các think tank. Ở khía cạnh này, các think tank có thể được xem như các tổ chức "vận động chính sách". Trên thực tế, sự nổi

⁴ Có thể kể đến các think tank lớn trên thế giới như: Brookings Institution (Mỹ), Viện Quan hệ quốc tế Pháp IFRI hay CERI Science Po Paris (Pháp), Chatham House (Anh), Internationa Bruegel (Bi), Trường Đại học Pennsylvania (Mỹ). Báo cáo "Global Go To Think Tank Index Report 2017, https://repository.upenn.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1012&context=think_tanks, 31/1/2018.

⁵ Thomas Wieder, "En France, une histoire politique riche de clubs et de cercles éphémères", Le Monde, https://www.lemonde.fr/a-la-une/article/2011/01/19/en-france-une-histoire-politique-riche-de-clubs-et-de-cercles-ephemeres_1467679_3208.html, 20/01/2011.

⁶ Laurent Guez, "L'industrie doit avoir toute sa place dans la campagne", Usinenouvelle, <https://www.usinenouvelle.com/article/louis-gallois-l-industrie-doit-avoir-toute-sa-place-dans-la-campagne.N160449>, 10/10/2011.

⁷ Thierry Brugvin, *L'influence des lobbies sur la pensée et la politique, Mondialisation*, <http://www.psy-luxeuil.fr/article-l-influence-des-lobbies-sur-la-pensee-et-la-politique>, 12/01/2011.

lên của các think tank tại Pháp cũng như các nước phương Tây đã được minh chứng và dần trở thành một xu hướng mới trong lĩnh vực quản lý chính sách. Đối mặt với xu thế phi chính trị hóa các đảng phái chính trị, các nhà chính trị ngày càng bị giới hạn ở vai trò “quản lý” và mất đi vai trò “hoạch định chính sách”. Trong mô hình mới này, xã hội dân sự đóng vai trò một thành tố quan trọng trong hoạt động quản lý cùng với các bên liên quan khác như các hiệp hội, think tank, nhóm vận động hành lang⁸.

So với Mỹ, Anh và Đức, think tank tại Pháp có khởi đầu chậm hơn. Ngay từ những năm 1970, các think tank đã bắt đầu nổi lên và đóng vai trò quan trọng trong xã hội Pháp do ảnh hưởng từ truyền thống lâu đời của các “câu lạc bộ chính trị”. Vào năm 1979, Viện Quan hệ quốc tế Pháp được thành lập. Đầu những năm 1990 chứng kiến sự ra đời của nhiều tổ chức nền tảng đóng vai trò quan trọng cho sự phát triển của hệ thống think tank tại Pháp ngày nay như: Quỹ Nghiên cứu chiến lược - FRS (1992), Quỹ Nicolas Hulot (1990), các tổ chức thân châu Âu như Robert Schuman (1991), Châu Âu của chúng ta (1996) và các tổ chức thân các đảng phái chính trị như Quỹ Jean Jaures (1992).

Đầu những năm 2000 đánh dấu sự phát triển nhanh chóng của các think tank tại Pháp. Theo báo cáo hàng năm của tờ Global Go To Think tank năm 2015, Pháp có 180

think tank và đứng vị trí thứ 6 thế giới. Hiện tượng phát triển bùng nổ của các think tank trong giai đoạn này không chỉ diễn ra duy nhất tại Pháp mà còn trong các nước EU. Sự phát triển này được thúc đẩy từ 3 yếu tố: (i) sự ra đời của các công nghệ thông tin và truyền thông tạo điều kiện thuận lợi cho hoạt động của các think tank trong công việc nghiên cứu, đề xuất và truyền bá ý tưởng trong lĩnh vực tranh luận công khai; (ii) sự xuất hiện của các vấn đề liên quan đến chính sách công đi cùng với sự gia tăng về mức độ phức tạp đặt ra yêu cầu giải quyết cho các cơ quan công quyền Pháp với năng lực còn nhiều hạn chế và tụt hậu, do đó đòi hỏi phải có sự bổ sung và tham gia của các chuyên gia trong những lĩnh vực nhất định; (iii) “tính phi chính trị hóa” của các đảng phái chính trị dẫn đến việc chuyển đổi từ chức năng hoạch định ban đầu sang chức năng quản lý, cùng với việc chuyển đổi mô hình truyền thống của Chính phủ sang mô hình quản lý đã thúc đẩy sự xuất hiện của mô hình xã hội dân sự bao gồm chủ yếu là các think tank.

Mặc dù số lượng các think tank tại Pháp đã tăng lên gần gấp đôi kể từ đầu những năm 2000, nhưng phần lớn các tổ chức sử dụng “thương hiệu” think tank chỉ là các blog, các tổ chức tự “lãng xê” bản thân hoặc thậm chí chỉ mang tính hình thức bề ngoài⁹. Lĩnh vực này chủ yếu bị chi phối bởi các think tank

⁸ France Culture, “A quoi servent les think tanks?”, <http://www.franceculture.fr/emissions/voxel-13->

⁹ Bài phỏng vấn Olivier Urrutia, “Les think tanks servent-ils à quelque chose en France” <http://www.offt.eu/607>

lớn và những người mới tham gia khó có thể tiếp cận với "hệ sinh thái" của các think tank. Các think tank Pháp hoạt động trong hầu hết các lĩnh vực của chính sách công. Mặc dù các vấn đề quốc tế hoặc trong khu vực châu Âu hay các vấn đề chiến lược là chủ đề thu hút nhiều sự chú ý của các think tank Pháp, tuy nhiên những chính sách nông nghiệp và các vấn đề kỹ thuật số cũng là những lĩnh vực quan trọng mà các think tank tập trung đến.

3. Các loại hình think tank tại Pháp

Các think tank của Pháp có thể được phân thành nhiều loại hình khác nhau nhưng chủ yếu vẫn bao gồm 3 nhóm chính: thể chế; chính sách; và nhóm gắn liền với các trường đại học (thường được biết đến với tên gọi "trường đại học không sinh viên").

Nhóm thứ nhất, *các think tank thể chế* bao gồm các tổ chức chuyên nghiên cứu các vấn đề chiến lược và quan hệ quốc tế như Viện Quan hệ quốc tế IFRI, Viện Quan hệ quốc tế và Chiến lược IRIS hay Quỹ Nghiên cứu Chiến lược FRS, tập trung vào hoạt động đánh giá và xây dựng chính sách công trong chính sách đối ngoại và quốc phòng, đồng thời là những think tank lớn nhất và phụ thuộc nhiều nhất vào nhà nước. Ngân sách của IFRI có thể lên đến 6 triệu Euro trong đó bao gồm 1,5 triệu Euro là trợ cấp của Nhà nước. Tương tự, FRS được nhận khoản trợ cấp 1,5 triệu Euro cho tổng ngân sách 4,1 triệu Euro. Đối với IRIS, các khoản trợ cấp của Nhà nước ít hơn với 300.000

Euro trên tổng ngân sách 3 triệu Euro. Trong nhóm này, còn có thể kể đến các think tank lớn khác theo xu hướng thân châu Âu như Quỹ Robert Schuman và Châu Âu của chúng ta. Các quỹ này cũng dựa phần lớn vào trợ cấp của Nhà nước. Hiện tại, Pháp đang tài trợ 1,4 triệu Euro cho Quỹ Robert Schuman trên tổng ngân sách 1,9 triệu Euro và 540.000 Euro cho Châu Âu của chúng ta trên tổng ngân sách 1,4 triệu Euro. Có thể thấy, các think tank này được hưởng lợi ích rất lớn từ mối quan hệ gần gũi với bộ máy nhà nước. Trên thực tế, nhóm think tank này được hình thành để nắm bắt kịp thời "hiệu ứng về phương thức" của các think tank đã được triển khai thành công tại các nước Anglo-Saxon và sự nổi lên của các think tank quốc tế và chuyên về các vấn đề quốc phòng. Đây chính là cơ sở để hình thành nhóm thể chế thông qua sự thúc đẩy của quyền lực Nhà nước¹⁰. Do đó, mối quan hệ theo kiểu công cụ này đã được thiết lập giữa các nhà quyết định chính sách và các nhà khoa học để dẫn đến việc thể chế hóa chuyên môn nhằm mang lại thông tin cho những nhà ra quyết định. Mặt khác, những think tank này cũng cần đến sự công nhận của bộ máy nhà nước để thực hiện đầy đủ vai trò của mình. Tuy nhiên, sự "mong manh" về thể chế cũng khiến các think tank Pháp phải đặt ra câu hỏi về sự công nhận của chính quyền,

¹⁰ Desmoulin Lucile, "Le rôle des Think Tanks dans les processus de décision de politique extérieure : analyse comparée, Etats-Unis, Royaume-Uni, France", *Le Monde*, <http://www.paris-sorbonne.fr/article/le-role-des-think-tanks-dans-les>

tính định danh cũng như lý do tồn tại và hoạt động nghiên cứu chiến lược để đảm bảo tính bền vững của mình. Đối với IFRI, phương hướng hoạt động của think tank này chưa thực sự rõ ràng khi vừa quan hệ mật thiết với quyền lực Nhà nước trong việc tham gia vào hoạch định chính sách đối ngoại của Pháp, vừa giữ khoảng cách với khu vực này thể hiện qua các nghiên cứu mang tính tự do và độc lập. IFRI cũng tuyên bố là cầu nối giữa các tập đoàn đa quốc gia và các chính trị gia. Trên thực tế, xu hướng IFRI thiên về mối quan hệ mật thiết với quyền lực chính trị và kinh tế đang loại bỏ khía cạnh học thuật và các nghiên cứu tự do, độc lập của Viện. Cùng với chiều hướng này, IRIS cũng thiên về xu hướng thân phe chính trị cánh tả để có được vị trí tốt trong giới think tank của Pháp thông qua chiến lược toàn diện về xác định vai trò đa diện vừa là một cơ quan nghiên cứu về quan hệ quốc tế thuộc hệ thống trường đại học, vừa là tổ chức tư vấn, nhà xuất bản và tổ chức nghiên cứu học thuật¹¹. Các think tank thuộc nhóm thể chế của Pháp đã cho thấy sự phát triển đa dạng trong lĩnh vực hoạt động vượt trội so với các nước Anglo-Saxon nhưng không thể hiện được tính hiệu quả.

Nhóm thứ hai, *nhóm chính sách* được hình thành và hỗ trợ một cách chính thức hoặc không chính thức bởi một đảng phái

hoặc một nhà lãnh đạo chính trị, bắt đầu nổi lên từ những năm 2000. Ở phía cánh tả, Quỹ Jean Jaures và Terra Nova là những think tank có tầm ảnh hưởng lớn thân đảng Xã hội Pháp (PS). Tuy nhiên, hai think tank này có phương thức tài chính khác biệt nhau: Quỹ Jean Jaures dựa chủ yếu vào các khoản trợ cấp nhà nước (chiếm 67% tổng ngân sách), Terra Nova thu hút chủ yếu nguồn tài trợ từ các doanh nghiệp (chiếm 80% tổng ngân sách). Ở phía cánh hữu, Quỹ Đối mới chính trị (FIP) và Fondapol chủ yếu được tài trợ từ Nhà nước (chiếm 73% tổng ngân sách) và được đặt dưới sự bảo hộ của Hội đồng Câu lạc bộ Think tank, do Jean Francois Cope sáng lập, nhằm tập hợp các think tank có xu hướng thân cánh hữu¹². Nhóm think tank này đóng một vai trò quan trọng trong các chủ đề thảo luận của mỗi đảng phái, đặc biệt trong giai đoạn chuẩn bị bầu cử. Cụ thể, năm 2012, Terra Nova đã tiến hành việc đánh giá phần doanh thu của chương trình tranh cử của ứng cử viên Francois Hollande¹³. Đặc biệt, Terra Nova đã thực hiện một công việc mang tính quyết định tới thiết lập danh sách ứng viên tham gia vòng bầu cử sơ bộ của đảng PS. Vai trò "hỗ trợ" của các think tank lớn cho các đảng phái chính trị tại Pháp cho thấy thực tế phần lớn người dân Pháp không quá

¹² Weronika Zarachowicz, *L'influence des think tanks, cerveaux des politiques*, Telerama, <https://www.telerama.fr/idees/l-influence-des-think-tanks-cerveaux-des-politiques,76047.php>

¹³ Terra Nova, "Programme de François Hollande : évaluation du volet recettes", <http://tnova.fr/notes/programme-de-francois-hollande-evaluation-du-volet-recettes>, 22/3/2012.

¹¹ Desmoulin Lucile, "Le rôle des Think Tanks dans le processus de décision de politique extérieure : analyse comparée, Etats-Unis, Royaume-Uni, France" *Le Monde* <http://www.paris-les>

quan tâm đến việc gia nhập vào các đảng phái chính trị. Trong khi các đảng chính trị tại Anh và Đức thu hút sự tham gia của hàng triệu người dân, con số này ở Pháp chỉ dừng ở hàng nghìn. Sự hồ hững của người dân Pháp đã báo hiệu cho một cuộc khủng hoảng chính trị tại Pháp, đòi hỏi sự đổi mới về chính trị và cấu trúc. Các think tank lớn thực hiện đòi hỏi này "từ bên ngoài", tham gia vào hoạt động đổi mới chính sách công thông qua các bài phát biểu mang tính trung lập và khoa học.

Nhóm thứ ba, *nhóm gắn liền với các trường đại học*, một số là các trung tâm nghiên cứu đại học với các nhà nghiên cứu chuyên nghiệp và được nhận tài trợ từ Nhà nước, số khác là các hiệp hội tự nguyện do các học giả và các thành viên của xã hội dân sự điều hành. Trung tâm Nghiên cứu Quốc tế (CERI), một tổ chức nghiên cứu hỗn hợp giữa Đại học Khoa học chính trị (Sciences Po) và Trung tâm Nghiên cứu Khoa học quốc gia Pháp (CNRS) là một ví dụ điển hình.

4. Vai trò của think tank đối với quá trình hoạch định chính sách tại Pháp

Trong sự phát triển chiến lược toàn cầu hay sự xuất hiện của tình trạng bất ổn ở một số khu vực trên thế giới, think tank đóng vai trò trung tâm trong chính sách ngoại giao gây ảnh hưởng của các quốc gia, đồng thời cũng giữ vai trò quan trọng trong hỗ trợ, tác động đối với quá trình hoạch định chính sách bằng cách đưa ra những khuyến nghị và

những giải pháp lựa chọn chính sách. Trên thế giới hiện có khoảng 7.000 think tank và 1/10 trong số đó có tầm ảnh hưởng lớn đối với cộng đồng quốc tế, giới truyền thông, người dân hay các nguyên thủ quốc gia¹⁴. Thực tế đã chứng minh, think tank đã trở thành một công cụ quyền lực mang lại những lợi ích không thể phủ nhận cho những quốc gia lớn. Think tank là một hình thái đặc thù của tổ chức phi chính phủ (NGO), mang những đặc điểm tương tự như các cơ quan nghiên cứu chính sách công, có những hoạt động của nhóm gây áp lực và đóng vai trò tương tự như các câu lạc bộ chính trị trong hoạt động định hướng các cuộc tranh luận. Sự phát triển mạnh mẽ của think tank là minh chứng cho sự tồn tại của xã hội dân sự và nền dân chủ, sự hợp thức hóa các quy trình ra quyết định và sự cởi mở đối với các nguồn thông tin, phân tích đánh giá và sự linh hoạt trong các cuộc tranh luận công khai¹⁵.

Tại Pháp, các viện nghiên cứu chính sách công tập trung về các vấn đề quốc tế và quốc phòng đã tạo tiền đề cho sự hình thành mô hình các think tank. Việc liên kết với các think tank qua các bản hợp đồng đã giúp chính quyền Pháp bù đắp sự thiếu hụt về

¹⁴ Trường Đại học Pennsylvania (Mỹ), Báo cáo "Global Go To Think Tank Index Report 2017", https://repository.upenn.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1012&context=think_tanks, 31/1/2018.

¹⁵ Jean-Baptiste MILLARD, "La place des think tanks dans le débat public français mérite d'être renforcée", AgriDées, <https://www.agridees.com/la-place-des-think-tanks-dans-le-debat-public-francais-merite-d-etre-renforcee/>

kiến thức chuyên môn. Do vậy, các think tank chính là một phần của chiến lược phát triển bền vững cũng như tạo dựng ảnh hưởng chính trị và định hướng dư luận. Think tank đóng vai trò trung tâm trong chính sách ngoại giao gây ảnh hưởng của Chính phủ Pháp, đồng thời hỗ trợ cho hoạt động ra quyết định thông qua các khuyến nghị, đề xuất giải pháp chính sách. Để thực hiện được vai trò này, các think tank phải dựa trên các công cụ và kỹ năng đặc thù như: nhóm nghiên cứu chuyên nghiệp, các ấn bản kỹ thuật số, các sự kiện huy động hay gặp gỡ các nhân vật cấp cao, các buổi tranh luận công khai...

Ngoài ra, think tank có xu hướng trở thành công cụ gắn liền trách nhiệm và cam kết chính trị. Nhà hoạch định chính sách có thể sử dụng think tank như một công cụ phân tích, đánh giá và hợp thức hóa chính sách trước công luận và phản biện lại các ý kiến chỉ trích. Trong mỗi quan hệ này, think tank xây dựng nên các chiến lược chính trị - hành chính, tạo ra hình ảnh và “dấu ấn” riêng cho các chính khách. Đôi lúc, mối quan hệ phức tạp này khiến ranh giới giữa hoạt động của think tank và hoạt động ra quyết định trở nên khó xác định.

Tuy nhiên, hệ thống think tank tại Pháp còn tương đối yếu (chỉ duy nhất Viện Quan hệ Quốc tế Pháp IFRI có đủ nguồn lực so với các think tank nước ngoài)¹⁶ do vẫn còn thái

độ dè dặt của khu vực Nhà nước, sự thiếu vắng trong các hoạt động hợp tác của các trường đại học, sự tham gia hạn chế của các thành phần ngành nghề khác nhau (giảng viên, nhà nghiên cứu, thành viên nội các, các cán bộ cấp cao, doanh nghiệp và hiệp hội) và sự thiếu hụt về nguồn lực tài chính. Nhìn chung, so với các nước khác trên thế giới, think tank Pháp còn nhiều hạn chế và không làm nổi bật được vị thế ngoại giao của Pháp trên trường quốc tế.

Ban đầu, sự phát triển của think tank tại Pháp đã thay đổi sâu sắc các “luật chơi” trong hoạt động tham vấn chuyên gia quốc tế và chiến lược. Tuy nhiên, các mô hình lý thuyết và công cụ của hoạt động tham vấn chuyên gia chi phục vụ cho việc phân tích, đánh giá tình huống. Xu hướng xây dựng các think tank và quy trình tham vấn chuyên gia không đồng nghĩa với thái độ tiếp nhận cởi mở của chính quyền Pháp đối với các nghiên cứu khoa học hoặc lồng ghép các báo cáo nghiên cứu trong quá trình ra quyết định. Các think tank quan tâm trước tiên đến cách thức điều chỉnh quy trình hoạch định chính sách đã chứng tỏ tính hiệu quả ở các nước trên thế giới, tuy nhiên, việc áp dụng của chính quyền và các nhà hoạch định chính sách Pháp chỉ mang tính sử dụng thuật ngữ nước ngoài. Do đó, các think tank khó có thể đưa các đề xuất của mình vào quá trình hoạch định và hoạt động tham vấn chuyên

¹⁶ Vie-publique, “diplomatie:place-think-tanks-francais-politique-etrangere”.<http://www.vie-publique.fr/actualite/le-diplome/le-role-des-think-tanks-francais-politique-etrangere>

gia giống như một cuộc đối thoại, trao đổi tri thức. Văn hóa Pháp vốn đề cao tri thức nhưng không đồng thuận với việc áp dụng mô hình đa nguyên trong hoạt động ra quyết định hay không thực sự cởi mở đón nhận các nguồn thông tin từ bên ngoài. Như trường hợp của Phái đoàn các vấn đề chiến lược (DAS) là cơ quan trực thuộc Bộ Quốc phòng Pháp chuyên tiến hành các nghiên cứu mở rộng về chính sách nhưng chỉ đóng vai trò nghiên cứu tri thức thuần túy. Một trường hợp khác là Trung tâm Phân tích, Dự báo và Chiến lược (CAP), thuộc Bộ Ngoại giao. CAP có chức năng tiến hành các phân tích và đề xuất chính sách chiến lược, tuy nhiên sự tham gia của Trung tâm này vào quá trình ra quyết định trong Bộ Ngoại giao là rất hạn chế và chỉ mang tính ngẫu nhiên. Hai cơ chế này có thể được xem là think tank công lập nằm trong các cơ quan công quyền Pháp có tầm ảnh hưởng nhưng không thể trở thành kênh tạo ảnh hưởng hiệu quả đến quá trình hoạch định chính sách và chỉ được xem như một hệ thống trợ cấp không chính thức của các cơ quan nhà nước cho các nhà nghiên cứu¹⁷

Có nhiều lý do giải thích cho tình trạng này như: (i) Mô hình thể chế của Pháp coi trọng vai trò của người điều hành hơn là vai trò trao cho Quốc hội và các cơ quan, tổ chức trung gian; (ii) Mô hình này đánh giá

cao hoạt động tham vấn của các cơ quan hành chính sự nghiệp công lập; (iii) Mô hình think tank thuộc các trường đại học chỉ mang tính lý luận học thuật; (iv) Về mặt chính sách đối ngoại, văn hóa chính trị Pháp thường ít được thể hiện trong các cuộc tranh luận và có sự tiếp nối nhất định trong chính sách ngoại giao giữa phe cánh tả và cánh hữu, làm hạn chế lĩnh vực tác động của các think tank. Tuy vậy, có một điều chắc chắn là trong một thế giới nơi các vấn đề về chiến lược, kinh tế hoặc xã hội ngày càng trở nên phức tạp hơn, các think tank vẫn có vị trí và vai trò hỗ trợ người dân và các nhà hoạch định chính sách giải mã những vấn đề này¹⁸

5. Ảnh hưởng của think tank đối với nền chính trị Pháp

Mặc dù think tank chưa được thể hiện rõ ràng vai trò trong quá trình hoạch định chính sách của Pháp nhưng vẫn có ảnh hưởng lớn trong xã hội Pháp, đặc biệt đối với nền chính trị Pháp. Tuy nhiên, hiện tại chưa có đánh giá chính xác nào về tác động của think tank tới nền chính trị Pháp, nhưng có thể liệt kê một số hoạt động cụ thể như sau:

Trước tiên, các think tank đóng vai trò tác động, định hướng công luận và chính sách. Với vai trò này, các think tank tập trung vào nghiên cứu triển vọng của chính

¹⁷ Grégory Daho, "La transformation des armées: Enquete sur les relations des armées", Maison des Sciences de l'Homme, http://www.editions-msh.fr/livre/?GCOI=27351100725250&fa=author&person_id=6702, 2016

¹⁸ Jean-Baptiste MILLARD, "La place des think tanks dans le débat public français mérite d'être renforcée", AgriDées, <https://www.agrides.com/la-place-des-think-tanks-dans-le-debat-public-francais-merite-detre-renforcee/>

sách trong trung và dài hạn¹⁹. Tại Pháp, chế độ bán-tổng thống (semi-présidentiel) cho phép tổng thống và đảng cầm quyền (ngoài việc liên minh hoặc chia sẻ quyền lực với các đảng phái chính trị khác) trực tiếp điều hành các vấn đề chính trị, do đó các quyết định của tổng thống và nội các là mục tiêu nghiên cứu và gây ảnh hưởng của các think tank. Tuy nhiên, những tác động từ bên ngoài dù tuân theo logic hợp lý và tính khoa học song vẫn không dễ dàng gây ảnh hưởng đến những quyết sách của Chính phủ. Câu hỏi thực sự là làm thế nào để ý tưởng của các think tank có thể kết nối với chính quyền? Để trả lời được câu hỏi này thì sự tác động của think tank phải đáp ứng được ít nhất 2 điều kiện: (i) phù hợp với ý kiến của công luận; (ii) đảm bảo lợi ích chung²⁰. Một chính sách cho dù có tính đúng đắn 100% nhưng thiếu đi sự ủng hộ của công luận thì cũng không thể triển khai. Để thực hiện hoạt động tác động, think tank có thể thông qua hai hình thức chính: Thông qua vai trò đối tác hợp đồng ký kết với các cơ quan nhà nước để trực tiếp đề xuất, đóng góp ý kiến đối với các chính sách liên quan; Thông qua sự đóng góp của các chuyên gia nghiên cứu trên các

phương tiện thông tin đại chúng (báo chí, diễn đàn, các cuộc phỏng vấn...).

Ngoài ra, trong quá khứ cũng như hiện tại, think tank đóng một vai trò quan trọng đối với nền chính trị Pháp, đặc biệt trong việc xây dựng, thiết lập các chương trình bầu cử và xác định danh sách đề cử ứng viên. Vai trò này được thể hiện rõ trong các cuộc bầu cử tổng thống Pháp. Tại cuộc bầu cử Tổng thống Pháp năm 2012, để chuẩn bị cho chiến dịch tranh cử, các đảng phái chính trị Pháp đã tổ chức các hội nghị với sự tham gia của các think tank nhằm đề xuất những ý tưởng mới và xây dựng chương trình tranh cử như: đảng Xã hội cánh tả (PS) đã tổ chức Hội nghị Reims đầu năm 2009 với sự tham gia của các think tank như La Fondapol, La Fondation Concorde; hay đảng UMP tổ chức hội nghị đầu tháng 1/2011 với sự có mặt của các think tank như Nonfiction, La vie des idées, Terra Nova, Fondation Jean-Jaurès, Institut Edgard-Quinet. Đặc biệt, một số think tank lớn có liên kết chặt chẽ với các đảng phái chính trị ở Pháp đóng vai trò quan trọng trong việc xác định phương thức chi định, lựa chọn danh sách ứng viên tham gia vòng bầu cử sơ tuyển trước khi chính thức tham gia cuộc bầu cử tổng thống. Và gần đây nhất liên quan đến việc Anh quyết định rời khỏi EU (Brexit), chương trình nghị sự chính trị của EU chứng kiến vai trò năng động của các think tank trong các cuộc tranh luận của công chúng Pháp (như Confrontations Europe, La Fondation Schuman hay Viện

¹⁹ Hilal Kozan, Étude comparée du rôle et fonctionnement des principaux think tanks turcs et français, IRPAM,

https://irpamfrance.wordpress.com/etude-comparee-du-role-et-fonctionnement-des-principaux-think-tanks-turcs-et-francais/#_ftnref10

²⁰ Hilal Kozan, Étude comparée du rôle et fonctionnement des principaux think tanks turcs et français, IRPAM,

https://irpamfrance.wordpress.com/etude-comparee-du-role-et-fonctionnement-des-principaux-think-tanks-turcs-et-francais/#_ftnref10

Nghiên cứu Jacques-Delors Notre Europe). Hay như cuộc bầu cử Tổng thống Pháp gần đây nhất năm 2017, sự ra đời của phong trào chính trị "Tiến bước" (En Marche) của Tổng thống Emmanuel Macron có sự đóng góp quan trọng của Viện Nghiên cứu Montaigne.

Như vậy, có thể nói sự phát triển mạnh mẽ cả hình thức và số lượng của các think tank tại Pháp trong thời gian gần đây cho thấy sức ảnh hưởng, vai trò ngày càng to lớn của các tổ chức này. Bất chấp những hạn chế về công cụ tài chính hay sự gắn kết với chính quyền, các think tank của Pháp vẫn thể hiện được dấu ấn của mình trong việc tác động đến quá trình hoạch định chính sách của Pháp thông qua việc cung cấp những nghiên cứu chuyên sâu về các vấn đề thuộc lĩnh vực công, để từ đó tạo dựng ảnh hưởng chính trị và định hướng dư luận Pháp. Do vậy, think tank vẫn luôn được xem là một trong những công cụ quan trọng không thể thiếu giúp xây dựng và triển khai các chính sách chiến lược của mỗi quốc gia.

Tài liệu tham khảo

1. Financial Time. *Definition of think-tank*. http://lexicon.ft.com/Term?term=think_tank
2. Frank Fischer, Gerald J. Miller, & Mara S. Sidney. *Handbook of Public Policy Analysis: Theory, Methods, and Politics*, CRC Press. [http://www.untagsmd.ac.id/files/Perpustakaan_Digital_2/PUB_LIC%20POLICY%20\(Public%20Administra](http://www.untagsmd.ac.id/files/Perpustakaan_Digital_2/PUB_LIC%20POLICY%20(Public%20Administra)

[tion%20and%20public%20policy%20\(20125\)%20Handbook%20of%20Public%20Policy"%20Analysis%20Th.pdf](http://www.untagsmd.ac.id/files/Perpustakaan_Digital_2/PUB_LIC%20POLICY%20(Public%20Administra)

3. Andrew Selee, Can Think tanks Influence Public Opinion and Improve Policy?, <http://www.worldfinancialreview.com/?p=696>

4. Trường Đại học Pennsylvania (Mỹ), Báo cáo "Global Go To Think tank Index Report 2017", https://repository.upenn.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1012&context=think_tanks, 31/1/2018.

5. Thomas Wieder, "En France, une histoire politique riche de clubs et decercles éphémères", *Le Monde*, https://www.lemonde.fr/a-la-une/article/2011/01/19/en-france-une-histoire-politique-riche-de-clubs-et-de-cercles-ephemeres_1467679_3208.html, 20/01/2011.

6. Laurent Guez, "L'industrie doit avoir toute sa place dans la campagne", *usinouvelle*, <https://www.usinouvelle.com/article/louis-gallois-l-industrie-doit-avoir-toute-sa-place-dans-la-campagne.N160449>, 10/10/2011.

7. Thierry Brugvin, L'influence des lobbies sur la pensée et la politique, *Mondialisation*, <http://www.psy-luxeuil.fr/article-l-influence-des-lobbies-sur-la-pensee-et-la-politique-124791438.html>

8. France Culture, "A quoi servent les think tanks?",

<http://www.franceculture.fr/emissions/pixel-13-14/quoi-servent-les-think-tanks>), 14/12/2012.

9. Bâi phỏng vấn Olivier Urrutia “Les think tanks servent-ils à quelque chose en France” – <http://www.oftt.eu/607>

10. Desmoulin Lucile, “Le rôle des Think tanks dans les processus de décision de politique extérieure : analyse comparée, Etats-Unis, Royaume-Uni, France”, *Le Monde*, <http://www.paris-sorbonne.fr/article/le-rolle-des-think-tanks-dans-les>

12. Weronika Zarachowicz, L’influence des think tanks, cerveaux des politiques, *Telerama*, <https://www.telerama.fr/idees/l-influence-des-think-tanks-cerveaux-des-politiques,76047.php>

13. Terra Nova, *Programme de Français Hollande: évaluation du volet recettes*, <http://tnova.fr/notes/programme-de-francois-hollande-evaluation-du-volet-recettes>), 22/3/2012.

14. Jean-Baptiste MILLARD, “La place des think tanks dans le débat public français

mérite d’être renforcée”, *Agr’iDées*, <https://www.agridees.com/la-place-des-think-tanks-dans-le-debat-public-francais-merite-detre-renforcee/>

15. Vie-publique, “diplomatie:place-think-tanks-francais-politique-etrangere”, <http://www.vie-publique.fr/actualite/alaune/diplomatie-place-think-tanks-francais-politique-etrangere-20161104.html>), 04/11/2016.

16. Grégory Daho, “La transformation des armées : Enquête sur les relations des armées”, *Maison des Sciences de l’Homme*, http://www.editions-msh.fr/livre/?GCOI=27351100725250&fa=author&person_id=6702, 2016

17. Hilal Kozan, Étude comparée du rôle et fonctionnement des principaux think tanks turcs et français, *IRPAM*, https://irpamfrance.wordpress.com/etude-comparee-du-role-et-fonctionnement-des-principaux-think-tanks-turcs-et-francais/#_ftnref10